

NOTES SOBRE EL PARLAR DEL CABRERÈS-COLLSACABRA

1. Com que aviat farà un any que estic embrancat en un treball monogràfic que té com a objectiu la descripció d'aquest parlar, he pensat que no estaria pas malament de difondre en aquest moment algunes de les primeres dades que he aplegat, ja que em fa l'efecte que podran fer servei a les persones interessades per les variacions locals de la llengua catalana, i que a mi mateix m'aniran bé per acabar d'orientar el meu treball de recerca que més endavant, si Déu vol, s'haurà de concretar en una presentació de dades més extensa que no pas aquestes notes primerenques.

De fet, amb aquests notes tan breus només em proposo d'apuntar alguns dels trets lingüístics que a hores d'ara veig com a més característics de l'àrea que, per raons metodològiques, m'estimo més anomenar Cabrerès-Collsabra, per tal com, amb aquesta denominació –potser menys compromesa–, aconseguixo salvar les dificultats amb què em trobo a l'hora de delimitar el meu objecte d'estudi. D'aquesta manera, doncs, crec que podré referir-me amb comoditat al conjunt de terres que, *strictu sensu*, es trobaven sota la jurisdicció dels Cabrera i a aquelles altres terres que, no havent-hi pertangut mai, se situen a les rodalies d'aquella jurisdicció històrica i que, al capdavant, constitueixen, totes plegades, una unitat natural que qualsevol observador extern tendeix a identificar amb una relativa facilitat.

Dintre d'aquesta àrea hi compto, si més no, els termes municipals de l'Esquirol, de Rupit-Pruit i de Tavertet, i lògicament els parlants que en representen, genuïnament i conservadorament, la varietat lingüística local no enterbolida per la influència de la llengua estàndard.

2. Els fets lingüístics que destacaré més avall són característiques del parlar local que, segons el meu parer, podrien ser considerades com a elements definidors del parlar del Cabrerès-Collsabra en la mesura en què ens podrien ajudar a

diferenciar-lo de les varietats lingüístiques dels territoris veïns i a classificar-lo dintre del grup dels parlars orientals.

Aviso, però, que aquestes característiques a què ens referirem només són del tot presents en els parlants, ja més aviat escassos, que han estat poc o gens afectats pels models de la llengua escrita o pel contacte amb altres varietats geogràfiques. Sóc conscient, per tant, que el que diré s'ha de llegir amb un cert optimisme històric i alhora –així us ho demano– amb la comprensió amb què ens mirem tota cosa provisional.

He de fer, a més, un breu aclariment sobre el mètode: les dades que hem anat recollint durant aquest primer any de recerca (si fa no fa, des del febrer de l'any 2001) corresponen als enregistraments de conversa espontània o semidirigida que hem dut a terme amb persones d'edat avançada que, versemblantment, eren representants idonis del parlar local, especialment pel fet que els seus ascendents familiars també havien nascut en aquesta zona.

3. Pel que fa referència a la fonètica, vull destacar en primer lloc la vitalitat del fenomen "ieista", segons el qual els mots que contenen els grups llatins C'L, G'L i LY han fet evolucionar aquestes combinacions fins a [y]. Els mots *daia* (dalla), *reia* (rella) i *paia* (palla), entre molts altres, il·lustren aquesta evolució.

En el vocalisme tònic, i tal com correspon a les terres del català central, el parlar del Cabrerès-Collsabra (coincidint en això amb el de la Plana de Vic) manté tancades les vocals fortes dels mots *llenya* i *rei*, procedents totes dues d'una E tancada del llatí vulgar. També tenen vocal tancada els mots *bec*, *bèstia*, *gep*, *interès*, *primavera*, *sistema*, *tema* i les formes rizotòniques del verb *treure*.

És molt notable, així mateix, la realització sistemàticament oberta de la vocal *e* en el mot *mes* ('porció de l'any'), que en el parlar de la Plana de Vic és sempre